

ВИГУКИ ЯК МОВНА СКЛАДОВА МЕТАКОМУНІКАТИВНИХ СИГНАЛІВ В АНГЛІЙСЬКІЙ МОВІ

Азарова Л.І., студ. гр. ПР-01

Вигуки являють собою особливий та неоднозначний клас слів у лінгвістиці. Це пояснюється тим, що їх не можна віднести ані до самостійних, ані до службових частин мови. Крім того, вони не мають ні граматичних, ні синтаксичних зв'язків з іншими словами. Починаючи лише з другої половини 20 століття, вигуки почали вважатися серйозним предметом дослідження в рамках теорії дискурсу, прагматики, когнітивної та корпусної лінгвістики.

Метакомунікація являє собою сприйняття інформації не на змістовному рівні, а на рівні особистого сприйняття співрозмовника [1, 103]. Важливу роль на цьому рівні відіграють вигуки, які відповідають за емотивну сторону висловлювання, доповнюють його, допомагають співрозмовникам зрозуміти одне одного та заповнюють паузи, що можуть раптово виникати між мовцями.

Вибір вигуку залежить від мети висловлювання й способу досягнення мети. Існує три фази спілкування: 1) встановлення мовленнєвого контакту; 2) підтримання мовленнєвого контакту; 3) розмикання мовленнєвого контакту [3, 53]. На цих фазах мовленнєвого спілкування функціонують різні метакомунікативні одиниці, семантика яких свідчить про ту чи іншу фазу.

Відповідно до зазначених фаз спілкування метакомунікативні одиниці поділяються на три групи: контактовстановлювальні, контактпідтримувальні та контактрозмикальні [1, 114]. Кожна з перелічених груп характеризується специфічним набором мовленнєвих засобів, які вирішують певні завдання, притаманні кожному етапу. Вигуки є складовою значної частини метакомунікативних сигналів, вони можуть використовуватися у різних фазах мовленнєвого спілкування.

На фазі встановлення мовного контакту можуть використовуватися вигуки-привітання вибір яких, залежить від рівня формальності комунікації, наприклад: *hello, welcome*. Також використовуються вигуки-привернення уваги (1), метамовленнєві вибачення (2), вигукові речення (3), етикетні питання про стан здоров'я, справи (4). Наприклад: (1) *attention*, (2) *excuse me*, (3) *hey*, (4) *how are you*.

На другій фазі підтримання мовленнєвого контакту можуть використовуватися вигуки, що заповнюють паузи та хезитації [2, 185].

Мовець звертається до них коли не знає що сказати, розгубився, коли потрібно заповнити певні перерви чи паузи в мовленні. Задля підтримки розмови чи привернення уваги слухачів також можуть вживатися й інші вигуки (6). Залежно від характеру комунікації, можна звернутися до вигуків-директив (7). Наприклад: (5) *um, hmm, ah, er*, (6) *well, we see...*, (7) *run! Go!*.

Під час останньої фази розмикання мовленнєвого контакту можуть використовуватися вигуки, що виражають подяку (8), або ж ті, які мають інше конотативне значення (9). Наприклад: (8) *thank you*, (9) *done with you!*

Залежно від мети комунікації мовця, один і той самий вигук може виражати різне значення. Так, наприклад: (10) *ah* інтерпретується як прояв печалі, здивування, жалю чи задоволення; (11) *oh* виражає здивування, страх, біль. Таке варіювання значень зумовлене емоціями адресата, а також мають вплив зовнішні чинники, тобто умови даної ситуації.

Вигуки не обмежуються лише словами, це можуть бути цілі словосполучення та речення, які становлять цілісну одиницю, незважаючи складну будову. Наприклад: (12) *So, that's what you want!* Вигуки можуть бути самостійними висловленнями, які несуть певну експресивну інформацію.

Вигуки є певною універсалією, оскільки ця граматична категорія притаманна майже всім мовам світу. Вони безпосередньо пов'язані з прагматичною інформацією, тобто на перший план виходить комунікативність, оскільки семантика більшості вигуків виявляється в процесі комунікації., вони сприяють реалізації метакомунікативної функції, яка полягає в забезпеченні ситуативно детермінованого ефективного спілкування.

1. Косенко Ю.В. Основи теорії мовної комунікації: навч. Посіб./ Ю.В. Косенко. – С.: СумДУ, 2011. – 282 с.

2. Медведєва Л., Холден Н. Англо-український словник. Мовленнєві ідіоми, вигуки, звуконаслідування. – К.: Дніпро, 2003. – 536 с.

3. Почепцов Г.Г. Язык и коммуникация: некоторые понятия // Текст как психолингвистическая реальность. – М., 2008. – 285 с.

Наук. кер. – Жулавська О.О., канд. філол. наук, ст. викл. СумДУ

Соціально-гуманітарні аспекти розвитку сучасного суспільства : матеріали Всеукраїнської наукової конференції викладачів, аспірантів, співробітників та студентів факультету іноземної філології та соціальних комунікацій, м. Суми, 19-20 квітня 2013 р. / Відп. за вип. В.В. Опанасюк. — Суми : СумДУ, 2013. — Ч.1. — С. 87-88.